

GENESIS

32-34

Jakobs overgave aan God, zijn verzoening met Ezau en het geweld van zijn zonen in Sichem.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/genesis/32-34

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Terugkeer naar Kanaän en Gods engelen	4 min	4
2	Jakobs angst voor Ezau en zijn gebed	3 min	6
3	Geschenken om Ezau gunstig te stemmen	2 min	8
4	Jakob worstelt bij Pniël	4 min	10
5	De worstelaar als verschijning van God	3 min	13
6	Jakobs jarenlange verzet tegen God	4 min	14
7	God breekt Jakobs eigen kracht	3 min	16
8	Overgave, zegen en de naam Israël	2 min	17
9	Beproeving leert vertrouwen op God	3 min	19
10	Paulus' visioenen en geestelijke trots	2 min	21
11	Kracht van God in menselijke zwakheid	4 min	22
12	De hartelijke hereniging met Ezau	3 min	25
13	Jakob ziet Gods hand in Ezau	2 min	26
14	Ezau naar Seïr, Jakob naar Sukkot	3 min	27

15	Jakob vestigt zich bij Sichem	3 min	29
16	Dina wordt door Sichem onteerd	2 min	30
17	De onduidelijke verhouding met Sichem	3 min	32
18	Het bedrieglijke voorstel tot besnijdenis	3 min	33
19	Sichems stad stemt in met besnijdenis	3 min	34
20	Simeon en Levi richten een bloedbad aan	2 min	36
21	Jakobs afkeuring en de latere gevolgen	3 min	37
	Om verder te lezen		38

1

Terugkeer naar Kanaän en Gods engelen

In het laatste hoofdstuk dat we bekeken hebben, Genesis 31, was Jakob voor zijn oom gevlucht omdat hun verhouding steeds slechter werd. Niet dat het ooit heel goed had gezeten tussen die twee mannen, maar ze waren tenminste redelijk beschaafd met elkaar omgegaan. Dat veranderde toen de zonen van Laban de indruk kregen dat ze hun erfenis aan Jakob kwijtraakten. Jakob zag wat er gaande was en vond dat hij daar maar beter weg kon gaan voordat ze zouden besluiten hem kwaad te doen. En dus vluchtte hij, met een voorsprong van drie dagen op degenen die hem zouden achtervolgen. Maar ze haalden hem in. Gelukkig kwam God Jakob te hulp. Hij sprak in een droom tot Laban en zei tegen hem dat hij Jakob geen kwaad mocht doen. En zo gingen ze uit elkaar, niet bepaald op vriendschappelijke voet, maar in elk geval zonder geweld.

Jakob is nu op weg terug naar het Beloofde Land, waar hij is opgegroeid, waar zijn vader nog steeds woont en waar God hem na een afwezigheid van twintig jaar had opgedragen heen te gaan. Maar hij is er nog niet. Hij bereikt de voorde van de Jabbok, de plaats waar hij het land zou binnentrekken.

En er staat:

Ook Jakob ging zijns weegs en engelen van God ontmoetten hem. Toen hij hen zag, zei Jakob: Dit is een leger van God! Daarom gaf hij die plaats de naam Mahanaïm. En Jakob stuurde boden voor zich uit naar zijn broer Ezau, naar het land Seïr, het gebied van Edom. Hij gebod hun: Dit moet u zeggen tegen mijn heer, tegen Ezau: Dit zegt uw dienaar Jakob: Ik heb als vreemdeling bij Laban gewoond en heb mij daar tot nu toe opgehouden. Ik heb runderen, ezels, kleinvee, slaven en slavinnen, en ik heb iemand gestuurd om dit aan mijn heer te vertellen, opdat ik genade in uw ogen vind.

GENESIS 32:1-5

De engelen die aan hem verschenen toen hij het Beloofde Land naderde, waren daar ongetwijfeld om hem moed in te spreken. Er zijn altijd engelen rondom de godvruchtigen, maar zij laten zich niet altijd zien. Wanneer God er wel voor zorgt dat engelen verschijnen, vooral in een geval als dit waarin ze geen enkele boodschap overbrengen, is dat ongetwijfeld alleen zodat hij weet dat hij niet alleen is.

Toen Elisa bijvoorbeeld in 2 Koningen, hoofdstuk 6, in de stad Dothan was, was zijn dienaar bang. God opende zijn ogen, zodat hij kon zien dat er overal om hen heen engelen waren. Hoewel er ook een dreiging van de Syriërs uitging, leken de engelen talrijker en machtiger te zijn dan de Syriërs. Dat stelde hem dus gerust.

Dit is waarschijnlijk ook wat er met Jakob gebeurde toen hij het land binnentrok. Hij weet dat Ezau daar ergens is, en het laatste wat hij heeft gehoord, is dat Ezau gedreigd heeft hem op een dag te doden. Ezau zou wachten totdat hun vader gestorven was, en dat is nog niet gebeurd. Maar Jakob weet nog steeds niet zeker wat Ezau na zo'n lange tijd zonder enig contact zou kunnen doen. Toch heeft God hem zekerheid gegeven door hem deze engelen te laten zien, kennelijk een heel leger van hen. Hij noemde die plaats namelijk Mahanaïm, wat 'twee kampen' betekent.

Dat verwijst waarschijnlijk naar zijn eigen kamp — zijn eigen gezelschap, zijn eigen gezin en alles waarmee hij op reis was — en daarnaast naar het kamp van de engelen. Hij ziet dus dat hij niet alleen reist. Er is nog een ander kamp bij hem.

2

Jakobs angst voor Ezau en zijn gebed

Hij stuurt boden vooruit naar Ezau. Het is interessant dat hij Ezau ‘mijn heer’ noemt en zichzelf ‘uw dienaar’, terwijl het geboorte-orakel in feite had gezegd dat de oudste de jongste zou dienen. Omdat Jakob de jongste was, zou je dus verwachten dat Ezau hem zou dienen. Maar Jakob komt nederig naar hem toe en noemt Ezau zijn heer en zichzelf de dienaar van Ezau. In feite zegt hij: ‘Ik ben weggeweest. Ik kom terug. Ik zou je graag eens ontmoeten.’

Hij stuurde dienaren vooruit, en er staat:

De boden kwamen terug bij Jakob en zeiden: Wij zijn bij uw broer, bij Ezau, aangekomen, en nu komt hij u tegemoet, met vierhonderd man bij zich.

GENESIS 32:6

Als Ezau alleen of met een paar vrienden zou komen, zou dit eruitzien als een vriendelijk bezoek. Maar dat hij vierhonderd mannen meebrengt, roept ernstige vragen op over waarom Ezau het nodig vindt zo'n groot gezelschap mee te brengen. Voor zover Jakob weet, is dit gezelschap er om Ezau te helpen wraak op hem te nemen vanwege zijn woede.

Toen werd Jakob erg bevreesd en het benauwde hem. Hij verdeelde de mensen die bij hem waren, het kleinvee, de runderen en de kamelen in twee kampen, want hij zei: Als Ezau bij het ene kamp aankomt en het verslaat, dan kan het overgebleven kamp ontkomen.

GENESIS 32:7-8

Hij ziet een oorlog op zich afkomen, maar eigenlijk ook weer geen oorlog, want hij heeft geen gewapende groep bij zich. Het lijkt meer op een slachting. Daarom redeneert hij dat, als zijn bezittingen en zijn mensen ver genoeg uit elkaar zijn, het ene gezelschap misschien de kans krijgt te ontsnappen terwijl het andere wordt afgeslacht.

Verder zei Jakob: God van mijn vader Abraham, en God van mijn vader Izak, HEERE, Die tegen mij gezegd heeft: Keer terug naar uw land en uw familiekring, en Ik zal u weldoen — ik ben te onbeduidend voor al de blijken van goedertierenheid en al de trouw die U Uw dienaar bewezen hebt. Immers, slechts met mijn staf ben ik de Jordaan hier overgestoken en nu ben ik tot twee kampen uitgegroeid!

GENESIS 32:9-10

Opnieuw het woord Mahanaïm—

De naam van de plaats betekent twee kampen of twee groepen. Zijn oorspronkelijke reden om die plaats zo te noemen was dat zijn groep en de groep engelen zich daar bevonden. Maar nu is zijn eigen groep twee groepen geworden. Hij zegt:

Red mij toch uit de hand van mijn broer, uit de hand van Ezau; want ik ben bevreesd voor hem; anders zal hij komen en mij en de moeders samen met hun kinderen neerslaan! U hebt immers gezegd: Ik zal u zéker weldoen en Ik zal uw nageslacht maken als het zand van de zee, dat vanwege de menigte niet geteld kan worden!

GENESIS 32:11-12

Jakob herinnert zich dus werkelijk wat God heeft gezegd en rekent erop dat het waar is, al vertrouwt hij er niet helemaal op dat het ook zal gebeuren. Hij heeft niet het volste vertrouwen in God en stelt veel vertrouwen in zijn eigen middelen, zoals we zullen zien. Hij neemt zelf maatregelen om te proberen Ezau gunstig te stemmen, voor het geval God hem toch niet te hulp komt.

3

Geschenken om Ezau gunstig te stemmen

Hij overnachtte daar die nacht; en hij nam een deel van wat in zijn bezit gekomen was als geschenk voor zijn broer Ezau: tweehonderd geiten en twintig bokken, tweehonderd ooien en twintig rammen, dertig zogende kamelen met hun veulens, veertig koeien en tien stieren, twintig ezelinnen en tien ezels.

GENESIS 32:13-15

Dat is een grote hoeveelheid vee, vele honderden stuks vee. Het zou behoorlijk wat waard zijn, en het is bedoeld als een royaal geschenk om Ezau zijn goede bedoelingen te tonen.

Vervolgens gaf hij ze in de hand van zijn dienaren, elke kudde apart; en hij zei tegen zijn dienaren: Steek de beek over, voor mij uit, en houd afstand tussen de kudden. En hij gebod de eerste: Als mijn broer Ezau u tegenkomt en u vraagt: Van wie bent u? En waar gaat u heen? En van wie is deze kudde die u voor u uit drijft? dan moet u zeggen: Dat is een geschenk van uw dienaar Jakob, gestuurd aan mijn heer Ezau; zie, hijzelf komt ook achter ons aan! En hij gebod ook de tweede, de derde en allen die achter de kudden liepen: U moet op dezelfde manier tot Ezau spreken zodra u hem aantreft.

GENESIS 32:16-19

Over het algemeen, al was het misschien niet precies zo, werden de minder waardevolle geschenken voorop gestuurd en de waardevollere geschenken, zoals de kamelen, runderen en ezels, later. Zo zou Ezau, als hij vijandig was, misschien beetje bij beetje milder gestemd worden. Er zou een groep dieren bij hem aankomen, met de dienaren die ze begeleidden. Als hij dan nog boos was, zou hij weer een andere groep geschenken tegenkomen, en daarna nog een en nog een. Vermoedelijk zou dit zijn vijandigheid doen afnemen en er uiteindelijk voor zorgen dat hij gunstig gestemd werd. Dat was wat Jakob voor ogen had. Daarom gaf hij de tweede, de derde, enzovoort, hetzelfde bevel.

Vers 20:

En u moet ook zeggen: Zie, uw dienaar Jakob komt achter ons aan! Want hij zei: Ik zal hem gunstig stemmen met dit geschenk, dat vóór mij uit gaat; daarna zal ik hem onder ogen komen. Misschien zal hij mij ter wille zijn.

GENESIS 32:20

4

Jakob worstelt bij Pniël

Hij ging naar bed, maar hij kon niet slapen. Hij vond geen rust en maakte zich vooral zorgen om zijn gezin. Daarom bracht hij hen naar een plek waarvan hij hoopte dat die veiliger zou zijn.

Hij nam hen mee en liet hen de beek oversteken. Alles wat hij had, liet hij oversteken.

GENESIS 32:23

Maar Jakob bleef alleen achter, en een Man worstelde met hem, totdat de dageraad aanbrak. En toen de Man zag dat Hij hem niet kon overwinnen, raakte Hij zijn heupgewricht aan, zodat het heupgewricht van Jakob ontwricht raakte toen Hij met hem worstelde. En Hij zei: Laat Mij gaan, want de dageraad is aangebroken. Maar hij zei: Ik zal U niet laten gaan, tenzij U mij zegent. En Hij zei tegen hem: Wat is uw naam? En hij antwoordde: Jakob. Toen zei Hij: Uw naam zal voortaan niet meer Jakob luiden, maar Israël, want u hebt met God en met mensen gestreden, en hebt overwonnen. Jakob vroeg daarop: Vertel mij toch Uw Naam. En Hij zei: Waarom vraagt u naar Mijn Naam? En Hij zegende hem daar.

GENESIS 32:24-29

En Jakob gaf die plaats de naam Pniël. Want, zei hij, ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht, en mijn leven is gered.

GENESIS 32:30

‘Pniël’ betekent ‘aangezicht van God’. In de Engelse Bijbelvertaling die de spreker gebruikt, staat vervolgens de alternatieve spelling ‘Pnuël’; de HSV geeft beide vormen weer als ‘Pniël’.

En de zon ging over hem op, toen hij door Pniël gegaan was; hij ging echter mank aan zijn heup. Daarom eten de Israëlieten tot op deze dag de heupspier niet, die zich boven het heupgewricht bevindt, omdat Hij het heupgewricht van Jakob bij de heupspier had aangeraakt.

GENESIS 32:31-32

De spreker merkt hierbij op dat de uitdrukking die zijn Engelse Bijbelvertaling gebruikt, doorgaans als een verwijzing naar de heupzenuw wordt opgevat. De Joden eten die niet als ze zich aan de voorschriften houden, Dit verhaal over Jakob die met deze Man worstelt, is uiterst duister. Toch krijg je de indruk dat het heel belangrijk is, omdat zijn naam wordt veranderd in Israël, en een naamsverandering betekent gewoonlijk iets belangrijks. God verandert de namen van mensen. Hij veranderde de naam Abram in Abraham en de naam Sarai in Sara. Later zou Jezus ook de namen van mensen veranderen. Hij gaf Simon de naam Kefas, of Petrus. Er waren andere discipelen die andere namen hadden, misschien door Jezus gegeven. Dat weten we niet. Jezus noemde Johannes en Jakobus Boanerges. Dat was eigenlijk geen naam, maar meer een bijnaam.

Een bijnaam. Het betekent ‘zonen van de donder’. Het punt is dat God een man soms een andere naam geeft, omdat de naam van een man in die tijd iets over hem aanduidde, iets over zijn karakter of zijn bestemming. Die overtuiging zien we ook bij ouders die hun kinderen een naam geven. Zij zien betekenis in de geboorte van hun kinderen. Ze hebben misschien een bepaald idee van wat hun kind zal worden, of wat ze hopen dat hij zal worden, en daarom geven ze hun kinderen namen die daar een aanwijzing voor zijn.

Jakobs naam was ‘verdringer’ geweest, omdat hij zich aanvankelijk zo had gedragen. Hij verdrong zijn oudere broer om de erfenis te krijgen, dus die naam beschreef hem. Hier wordt zijn naam veranderd in Israël, en over de eigenlijke betekenis van de naam Israël bestaat veel verschil van mening. Niet alle geleerden leggen hem op dezelfde manier uit. Oudere uitleggers legden hem uit als ‘vorst met God’, of ‘een vorst met God’. Sommigen zeggen ‘iemand die met God strijdt’, of iets anders in die trant. Het is niet helemaal duidelijk. Het zou mooi zijn als dat wel zo was, want dan zou het ons misschien iets meer duidelijkheid geven over de betekenis van deze worsteling. Maar we hebben wat we hebben, en er wordt geen verklaring gegeven. We hebben een man die uit het niets komt en met Jakob worstelt.

5

De worstelaar als verschijning van God

Sommige mensen denken dat dit in een droom gebeurde, dat hij in zijn geweten worstelde met wat hij Ezau had aangedaan, met zijn angsten, enzovoort. Zijn onderbewuste angsten bezorgden hem verontrustende dromen. Het was alsof er in zijn slaap een soort strijd in hem gaande was. Maar het feit dat hij de rest van zijn leven mank liep vanwege zijn heup, wijst erop dat dit een werkelijke lichamelijke ontmoeting was. Waarom een man zou komen om zo met hem te worstelen, wordt totaal niet uitgelegd.

Aan het einde beseft Jakob natuurlijk dat de man God is, en er is enige reden om dat te geloven. De man had duidelijk de macht om hem met een aanraking kreupel te maken. En kennelijk had Hij ook het gezag om hem een andere naam te geven die hij voortaan moest dragen. Die dingen op zichzelf wijzen erop dat dit geen gewone man is.

In Hosea hoofdstuk 12 wordt verwezen naar deze worsteling van Jakob met de man. Het boek Hosea komt direct na het boek Daniël, en hoofdstuk 12 gaat over Jakobs leven in het algemeen. Hosea 12:3 zegt:

In de moederschoot greep hij zijn broer bij de hiel; in zijn kracht streed hij met God. Hij streed met de Engel en overwon; hij huilde en smeekte Hem om genade.

HOSEA 12:4-5

Dit gaat erover hoe vasthoudend Jakob was. Dat bleek al bij zijn geboorte. Nog voordat zijn lichaam via het geboortekanaal ter wereld kwam, kwamen zijn handen naar buiten en grepen ze de hiel van zijn oudere tweelingbroer vast. Dat duidde ergens op. Vervolgens wordt zijn worsteling met God genoemd.

Dat verwijst naar het verhaal dat we nu bekijken.

Dit is hoe Hosea terugblijkt op dit verhaal. Er staat dat hij met God streed, en daarna wordt er naar de engel verwezen. We moeten beseffen dat de engel van de Heere soms een theofanie is. Het is God Die verschijnt in de gedaante van een engel of een man, en

Hosea geeft aan dat dit hier het geval was. Dit was God met Wie Jakob worstelde, en hij begreep dat zelf ook, want hij zei:

En Jakob gaf die plaats de naam Pniël. Want, zei hij, ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht, en mijn leven is gered.

GENESIS 32:30

Zoveel kunnen we achterhalen. Maar waarom hij met God worstelde en waarom dit gebeurde, is moeilijk te zeggen. De man had twintig jaar lang geen goede nachtrust gehad, omdat hij dag en nacht wakker moest blijven om op de schapen te letten. Hij was een oude man, op dat moment bijna honderd jaar oud — zevenennegentig — en hij had net een stressvolle periode achter de rug waarin hij tien dagen lang voor zijn oom was gevlucht, kennelijk dag en nacht. Daarna had hij die stressvolle ontmoeting met zijn oom gehad. Nu krijgt hij met nieuwe stress te maken. Zijn broer, die hem voor zover hij wist wilde doden, komt eraan met vierhonderd man, veel meer dan Jakob zou kunnen afweren. Jakob heeft lange tijd niets anders dan stress in zijn leven gehad, en het wordt steeds erger.

6

Jakobs jarenlange verzet tegen God

Deze worsteling met God vond ongetwijfeld plaats om duidelijk te maken dat deze worsteling symbolisch is. Ze heeft werkelijk plaatsgevonden, maar stond symbool voor de strijd die Jakob in zijn eigen leven met God heeft gevoerd, namelijk dat hij zich tegen onderwerping aan God heeft verzet. Je zou kunnen zeggen: ‘We lezen nergens dat hij zich tegen onderwerping aan God verzet.’ Maar bedenk dat hij twintig jaar eerder zei:

God, als U dit en dit en dit doet, dan bent U mijn God.

Dat was voorwaardelijk, en hij heeft zich nog niet aan God overgegeven. Hij heeft nog niet gezegd:

Oké, U bent mijn God. Dat aanvaard ik.

God heeft hem beloften gedaan. God heeft hem engelen laten zien die er zijn om hem te beschermen. God is aan zijn tegenstander Laban verschenen en heeft hem op die manier bovennatuurlijk beschermd. Nog steeds is Jakob niet gebroken en heeft hij niet gezegd: 'Goed, U bent mijn God.' Zelfs nog maar de dag ervoor, toen hij Laban ontmoette, noemde hij God in hoofdstuk 31, vers 53:

Laten de God van Abraham en de god van Nahor, de god van hun vader, tussen ons oordelen. En Jakob legde een eed af bij de Gevreesde van zijn vader Izak.

GENESIS 31:53

Dat wil zeggen: God was Degene Die Izak vreest, Die Izak aanbidt. 'De God van mijn vader, de God van mijn vader, de God van mijn grootvader.' Maar hij heeft God nog niet zijn eigen God genoemd, en daarom verzet hij zich ergens tegen. Er is geen reden waarom hij zich niet veel eerder aan de God van zijn vader had kunnen onderwerpen. Hij heeft tenslotte visioenen van God gezien, beloften van God ontvangen en het bovennatuurlijke ingrijpen van God gezien. Die man blijft zich verzetten. Hij geeft zich niet aan God over, en God worstelt met hem. In feite zou je alle spanning van de afgelopen twintig jaar, en vooral die van de afgelopen tien dagen en vierentwintig uur, kunnen zien als God Die de strijd opvoert, de druk verhoogt en probeert hem zover te krijgen dat hij breekt.

Waarom zou Jakob niet breken? Jakob brak niet, omdat hij in feite een heel sterke en vindingrijke man was. Als hij op zevenennegentigjarige leeftijd een hele nacht met een engel kon worstelen en de engel hem nog steeds niet kon overwinnen, dan hebben we het over een man met veel natuurlijke kracht, die bovendien zijn verstand wist te gebruiken. Hij had van zijn slimheid geleefd. Door zijn slimheid had hij het eerstgeboorterecht en de zegen verkregen. Hij was rijk geworden in het huis van Laban, niet uitsluitend door zijn slimheid, maar hij was wel heel actief betrokken bij het uitbreiden van de kudden. Later zag hij in dat God ze had laten toenemen, maar hij was een man die zich goed wist te redden.

Blijkbaar zag hij niet echt in dat hij God in zijn leven nodig had. Voor veel mensen is dat precies de reden waarom ze geen christen worden. Ze zien gewoon echt niet in waarom dat nodig zou zijn. Wie heeft God nodig? 'Ik red me eigenlijk prima in mijn eentje, bedankt. Ik hoef niet voor mijn Schepper door het stof te kruipen. Ik hoef mezelf niet te vernederen. Ik voel me eigenlijk helemaal niet zo nederig. Ik voel me heel bekwaam. Ik voel me heel goed in staat om het aan te kunnen. Ik heb de zaak in de hand. Het leven is zwaar, maar ik sta nog steeds overeind. Mijn hoofd is bebloed, maar niet gebogen.' Zo staan mensen vaak in hun verzet tegen God, en zo stond Jakob er ook voor.

7

God breekt Jakobs eigen kracht

Deze worsteling met God was volgens mij bijna symbolisch voor die hele periode van strijd. De zaak zou tot een hoogtepunt komen, en op dit punt zou hij breken. De man die met hem kwam worstelen — naar mijn overtuiging de engel — kwam een einde maken aan die tientallen jaren durende worsteling van Jakob. Jakob had zich tegen Gods heerschappij verzet, zich tegen overgave verzet en geweigerd zich op de grond te laten drukken. Dat einde kwam echter niet gemakkelijk, want Jakob wist praktisch de hele nacht stand te houden in zijn worsteling met deze man. De engel merkte zelf dat hij hem niet kon overwinnen.

Denk daar eens een ogenblik over na. Een engel van de Heere kan in één nacht 185.000 Assyrische soldaten doden. Een engel van de Heere heeft grote macht. Deze engel had duidelijk meer dan genoeg macht. Hij had er geen enkele moeite mee Jakob kreupel te maken door hem alleen maar aan te raken. Dat had hij eerder kunnen doen. Het is duidelijk dat de engel — of God — Jakob niet eerder kon breken, uitsluitend omdat God de vrije wil van de mens respecteert en probeert de mens op het punt te brengen waarop hij zich zal overgeven, in plaats van hem eenvoudigweg te overweldigen.

Zo werkt God met ons. Het zou beslist in ons voordeel zijn als God ons soms gewoon zou overweldigen en ons niet zou toestaan ons te verzetten. Maar Hij respecteert de wil van de mens. God kan een mens niet dwingen als het gaat om heiligheid, overgave, trouw, liefde voor God, aanbidding of soortgelijke zaken. God kan hem daar niet toe

dwingen, want dat moet een keuze zijn die een mens zelf maakt. Dus zelfs God kon Jakob niet tot overgave dwingen zolang hij koppig was. Maar God weet hoe Hij de druk moet opvoeren. Er was veel druk op Jakob geweest, en die werd steeds groter.

Die nacht, een hele nacht lang, sliep Jakob helemaal niet. Hij was niet alleen wakker; het was niet slechts zo dat hij in zijn bed lag te woelen en te draaien. Hij moest zijn spierkracht en energie inzetten tegen de man die hem probeerde te bedwingen. Jakob bleef volhouden en gaf nog steeds niet op, totdat de man ten slotte zei: 'Het wordt bijna dag. Ik zal dit sneller moeten afhandelen.' Hij raakte Jakob aan bij zijn heup, en Jakob voelde zijn spieren verschrompelen. Hij beseftte: 'Het is hopeloos. Het heeft geen zin me te blijven verzetten.' Maar hij bleef zich aan Hem vastklampen.

8

Overgave, zegen en de naam Israël

Er staat dat de man zei:

Laat me gaan, want het wordt al dag.

Maar hij zei:

'Ik zal U niet laten gaan, tenzij U mij zegent.'

Het klinkt alsof Jakob hier in een positie verkeert waarin hij voorwaarden kan stellen: 'Ik laat je niet gaan voordat ik van je krijg wat ik wil.' Maar we hebben zojuist in Hosea gelezen dat Jakob huilde, dat hij gebroken was, dat hij aan het einde van zijn krachten was, en dat hij huilend zei:

Ik laat U niet gaan tenzij U mij zegent.

Met andere woorden: 'Zonder Uw zegen kan ik niet verder.' Dat is overgave aan God.

Toen zei de man tegen hem:

Hoe heet je?

Hij zei:

Jakob.

Hij zei:

Je zult niet langer Jakob heten, maar Israël.

Dat was de zegen. De zegen luidt:

Je bent nu — ik houd de traditionele vertaling aan — een vorst bij God.

Sommigen denken dat het betekent: door God bestuurd, door God overwonnen, of iets anders. Maar het idee hier is dat hij nu God toebehoort. Hij is nu Gods man, want er wordt tegen hem gezegd: 'U hebt met God en met mensen gestreden, en hebt overwonnen.'

Merk op dat hij pas overwon toen hij zich overgaf. Je overgeven is overwinnen.

Ik herinner me dat, toen ik op de middelbare school zat, een vriend van mij, die ook deel uitmaakte van de Jezusbeweging, destijds indruk op me maakte. Toen het jaarboek uitkwam, moest iedereen iets over zichzelf opgeven om onder zijn foto te zetten. Een van de vragen was: 'Wat was je grootste prestatie?' Mijn vriend zei: 'Het opgeven. Mijn grootste prestatie was het opgeven.'

Dat is werkelijk wat hier de grootste prestatie van Jakob was: zich overgeven. Hij zei: 'Ik kan niet meer verder. U moet mij zegenen. Ik moet door U gezegend worden. Ik kan het niet alleen. Ik ben niet opgewassen tegen wat er van me wordt gevraagd. Mijn kracht is op.' Dat is het punt waar God iemand vaak zal brengen.

9

Beproeving leert vertrouwen op God

Als je naar 2 Korinthe, hoofdstuk 1 kijkt, beschrijft Paulus enkele beproevingen die hij had doorgemaakt, hoewel hij er niet uitvoerig op ingaat. In 2 Korinthe, hoofdstuk 1, vers 8, zegt Paulus:

Want wij willen niet, broeders, dat u geen weet hebt van onze verdrukking, die ons in Asia overkomen is: dat wij het uitermate zwaar te verduren hebben gekregen, boven ons vermogen, zodat wij zelfs aan ons leven wanhoopten.

2 KORINTHE 1:8

Denk daar eens over na. God gaf Paulus beproevingen die te zwaar waren om in eigen kracht te doorstaan. Ze waren bovenmate zwaar. Ze vielen buiten iedere schaal. Hij kon ze niet meten. Het ging hun kracht te boven om ze te doorstaan. Dat lijkt vreemd, want Paulus had zelf in de vorige brief aan de Korintheïers gezegd dat God getrouw is en niet zal toelaten dat je verzocht wordt boven wat je kunt verdragen. Toch zegt hij: 'Deze beproevingen die ik doormaakte, gingen het vermogen van mijn kracht te boven, en we wanhoopten zelfs aan het leven.'

Dan zegt hij in vers 9 waarom:

Ja, wij hadden voor ons eigen besef het doodvonnis zelf al ontvangen, opdat wij niet op onszelf zouden vertrouwen, maar op God, Die de doden opwekt.

2 KORINTHE 1:9

Dat wil zeggen dat ze de dood voor ogen hadden en dat er geen enkele uitweg leek te zijn.

Hij zegt dat God ons tot het punt brengt waarop we tot voorbij de grenzen van onze natuurlijke vermogens en onze eigen kracht worden gedreven, omdat God wil dat we niet op onszelf vertrouwen. Hij wil dat we op Hem vertrouwen. Zolang we sterk zijn, zolang we zelf nog genoeg kracht hebben om de beproevingen die we doormaken onder ogen te zien, verzetten we ons er vaak tegen om op Hem te vertrouwen. Ik weet niet of dat onze trots is of gewoon nalatigheid. We denken er gewoon niet aan om op Hem te vertrouwen, omdat we dat niet nodig hebben. Of misschien willen we gewoon niet toegeven dat we Hem nodig hebben. Maar we doen ons uiterste best, totdat we op eigen kracht niets meer kunnen doen.

God zal ons soms doelbewust en snel tot het punt brengen waarop we op eigen kracht niets meer kunnen doen. Bij deze gelegenheid maakte Hij Jakob kreupel. Hij verzwakte hem, zodat hij niet nog een uur kon vechten en waarschijnlijk zelfs geen moment meer zonder ondraaglijke pijn. Dus hij is in tranen. Hij roept: 'Goed, goed, ik geef me over. Ik moet door U gezegend worden.'

Zo breekt God de man. Paulus kende dat ingrijpen van God in zijn leven. Ik geloof dat je, als je de Bijbel doorloopt, veel verhalen zult vinden over hoe sterke mannen, bekwame mannen, door Gods voorzienigheid eenvoudigweg op het punt worden gebracht waarop ze gebroken en hulpeloos zijn, zodat ze vervolgens sterk worden door op God te vertrouwen. Zoals Paulus zei:

We voelden in onszelf dat we ter dood veroordeeld waren, zodat we niet op onszelf zouden vertrouwen, maar op God.

10

Paulus' visioenen en geestelijke trots

Als je naar 2 Korinthe 12 kijkt, spreekt Paulus over een andere situatie die in zijn leven hetzelfde voordeel heeft. Paulus heeft een groot aantal visioenen gehad. Ook nu gaat hij er niet uitvoerig op in, maar hij heeft geweldige visioenen gehad die iemand het gevoel zouden kunnen geven dat hij geestelijk boven anderen staat. Hij zegt in vers 1:

Te roemen is werkelijk niet gepast voor mij, want ik zal komen op verschijningen en openbaringen van de Heere. Ik ken een mens in Christus, veertien jaar is het geleden — of het in het lichaam gebeurde, weet ik niet; of buiten het lichaam, weet ik niet; God weet het — dat zo iemand tot in de derde hemel werd opgenomen. En ik weet van deze mens — of het in het lichaam of buiten het lichaam gebeurde, weet ik niet; God weet het — dat hij werd opgenomen in het paradijs en onuitsprekelijke woorden heeft gehoord, die het een mens niet is geoorloofd uit te spreken. Over zo iemand zal ik roemen, maar over mijzelf zal ik niet anders roemen dan in mijn zwakheden.

2 KORINTHE 12:1-5

Ik wil zeggen dat bijna alle geleerden — niet werkelijk iedere geleerde, maar de meeste geleerden — geloven dat Paulus naar zichzelf verwijst. Hij zegt: 'Ik zal niet over mezelf roemen. Ik zal over deze man roemen.' Het is gewoon een kenmerkende manier waarop Paulus zich nogal terughoudend opstelt. Hij zegt: 'Ik wil dat jullie weten dat ik geweldige visioenen heb gehad, maar ik voel me ongemakkelijk als ik daarover roem. Daarom zal ik jullie vertellen over dit visioen dat die man had. Ik zal over hem roemen, zonder zijn naam te noemen, maar niet over mezelf.'

Natuurlijk is er geen enkele reden waarom Paulus over dit visioen zou vertellen als het niet zijn eigen visioen was. Zijn hele punt is immers dat hij grote visioenen van God heeft meegemaakt. Hij gaat vervolgens zeggen dat God hem vanwege die visioenen van

God nederig heeft moeten houden. Vertellen over het visioen van een andere man zou totaal niet in zijn gedachtegang passen. Maar hij zegt:

11

Kracht van God in menselijke zwakheid

In vers 6:

Want gesteld dat ik zou willen roemen, ik zal niet dwaas zijn; ik zal immers de waarheid spreken. Ik onthoud mij daar echter van, opdat niemand méér van mij denkt dan wat hij aan mij ziet of van mij hoort. En opdat ik mij door het allesovertreffende karakter van de openbaringen niet zou verheffen, is mij een doorn in het vlees gegeven, een engel van de satan, om mij met vuisten te slaan, opdat ik mij niet zou verheffen.

2 KORINTHE 12:6-7

Door de visioenen die hij heeft gehad, zou hij een beetje opgeblazen kunnen raken en geestelijk trots op zichzelf kunnen worden. Maar hij zegt dat God dat niet toestaat, omdat God mijn ego met deze doorn heeft leeg laten lopen. Ik raakte opgeblazen, maar werd lekgeprikt. Deze doorn in mijn vlees werd mij gegeven, en hij zegt dat het een boodschapper van satan was. We weten dat God satan vaak als instrument gebruikt om mensen op de proef te stellen en om andere resultaten teweeg te brengen die God voor ogen heeft. Het verhaal van Job is het duidelijkste geval dat in gedachten komt. En hij zegt:

Zodat ik me niet te veel zou verheffen.

Dan is er vers 8. Hij zegt:

Hierover heb ik de Heere driemaal gesmeekt dat hij van mij weg zou gaan. Maar Hij heeft tegen mij gezegd: Mijn genade is voor u genoeg, want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. Daarom zal ik veel liever roemen in mijn zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij komt wonen.

2 KORINTHE 12:8-9

Dat wil zeggen: in de zwakheid van Paulus. Daarom zegt Paulus:

Het liefst zal ik juist opscheppen

Daarom heb ik een behagen in zwakheden: in smadelijke behandelingen, in noden, in vervolgingen, in benauwdheden, om Christus' wil. Want wanneer ik zwak ben, dan ben ik machtig.

2 KORINTHE 12:10

Wat Paulus hier inziet, is dat die zwakheid, wat die ook geweest mag zijn, en die doorn in het vlees, wat die ook geweest mag zijn, hem zozeer kwelde dat hij werkelijk drie keer bad of God die doorn wilde wegnemen. En God zei:

Dat is niet precies wat Ik bedoel. Ik wil dat die zwakheid goed voor je is, omdat Mijn kracht in jouw zwakheid volmaakt zal worden.

Ik denk dat dit betekent dat wanneer een man zelf verzwakt is, en zichtbaar verzwakt is, de grote dingen die door hem heen tot stand worden gebracht duidelijk van God zijn. Je kunt de eer namelijk niet aan die man geven, omdat hij duidelijk zwak is. Hij zou niets tot stand kunnen brengen. Daarom moet het wel God zijn, en krijgt God dus de eer.

In 1 Korinthe 1 zei Paulus:

God heeft het dwaze en het zwakke van de wereld uitgekozen om de wijzen en de sterken te beschamen, zodat geen mens voor Hem zou roemen.

1 KORINTHE 1:27-29

Het is duidelijk dat God Zelf alle eer zou krijgen.

En zo moest ook Jakob, die van nature een sterke man was, zwak worden gemaakt. Hij had ook een doorn in zijn vlees nodig. Dat was kennelijk die verschrompelde heup, die blijvende kreupelheid.

En vanaf dat moment liep hij dus mank. In vers 32 van Genesis 32 staat dat de Joden daarom tot op de dag van vandaag vermijden die spier van een dier te eten. Wanneer ze een dier slachten, eten ze die spier niet. Waarom? Omdat die als heilig wordt beschouwd. God Zelf legde Zijn vinger op die spier van Jakob. Alles wat God aanraakt is heilig. Daarom beschouwen ze die spier als heilig, zelfs wanneer hij niet van Jakob is, maar van een koe, een schaap of iets anders.

Deze onthouding van het eten van deze specifieke spier is niet iets wat de wet van Mozes voorschrijft. Er staan veel voedselvoorschriften in de wet van Mozes. Dit is er niet een van. Toch zijn er religieus praktiserende Joden die ervoor hebben gekozen dat deel van het dier niet te eten, en die zijn er al sinds die tijd.

12

De hartelijke hereniging met Ezau

Nu hoofdstuk 33.

Toen Jakob opkeek, zag hij Ezau met vierhonderd man aankomen. Hij verdeelde de kinderen over Lea, Rachel en de twee slavinnen. De slavinnen en hun kinderen zette hij vooraan, Lea en haar kinderen daarachter en Rachel en Jozef achteraan. Zelf ging hij voor hen uit en boog zevenmaal ter aarde terwijl hij zijn broer naderde. Maar Ezau rende hem tegemoet, omhelsde hem, viel hem om de hals en kuste hem. Toen huilden zij.

GENESIS 33:1-4

Dus verdeelde hij de kinderen over Lea, Rachel en de twee dienaressen. Hij zette de dienaressen en hun kinderen vooraan, degenen die voor hem de minste waarde hadden, de slavinnen en hun kinderen. Zij werden in de voorste linies geplaatst, met Lea en haar kinderen daarachter, en Rachel en Jozef als laatsten. Hij hield zijn lievelingen duidelijk dichterbij zich.

Dit betekende waarschijnlijk dat hij zijn broer in zeven stappen naderde en iedere keer boog. Daarna deed hij weer een stap naar voren en boog opnieuw. Dat was een oosterse manier om enorm veel eerbied te tonen.

Dit lijkt zo sterk op het verhaal van de verloren zoon. De verloren zoon komt kruipend naar huis en zegt:

En ik ben het niet meer waard uw zoon genoemd te worden.
Maak mij als één van uw dagloners.

LUKAS 15:19

Zijn vader rent naar buiten, valt hem om de hals en kust hem. Het is precies hetzelfde soort begroeting.

Dit was een onverwachte reactie van Ezau, en ons wordt nooit verteld wat die reactie teweegbracht. Er zijn verschillende mogelijkheden. Eén mogelijkheid is dat Ezau's woede al jaren eerder was bekoeld en dat hij gewoon blij was zijn eigen vlees en bloed weer te zien. Hij had zijn familie zo lang niet gezien en voelde zich broederlijk tegenover zijn broer, ook al waren er twintig jaar eerder conflicten tussen hen geweest. Waarschijnlijk leken die nu onbeduidend. Naar blijkt, was Ezau zelf ook welvarend geworden. Daarom misgunde hij Jakob de verloren zegen of erfenis niet langer. Hij was gewoon blij zijn broer te zien. Dat is één manier om het te begrijpen. Een andere mogelijkheid is dat de kudden dieren hem milder hadden gestemd. Misschien kwam hij met vierhonderd man om Jakob kwaad te doen, maar werd hij vervolgens milder gestemd door de vrijgevigheid en nederigheid waarvan Jakob blijk gaf. Of misschien kunnen we het het beste zo begrijpen dat God Zelf Ezau's hart gewoon milder stemde. Jakob leek dat te denken, want hij gaat zeggen:

13

Jakob ziet Gods hand in Ezau

Jakob zei daarop: Nee toch, als ik toch genade in uw ogen gevonden heb, neem het geschenk uit mijn hand dan aan, want ik heb uw aangezicht gezien alsof ik het aangezicht van God zag, en u bent mij goedgezind geweest.

GENESIS 33:10

We weten dat God ingreep toen Laban hem achtervolgde. Het is dus heel goed mogelijk dat God ook specifiek had ingegrepen om Ezau's gezindheid te veranderen. Het wordt ons niet verteld, maar Jakob werd door zijn broer beslist met een onverwachte hartelijkheid begroet.

Toen sloeg hij zijn ogen op en zag de vrouwen en de kinderen. Hij vroeg: Wie heb je daar bij je? Jakob zei: Dat zijn de kinderen die God uw dienaar in Zijn genade geschonken heeft.

GENESIS 33:5

Toen vroeg hij: Wat wil je met heel dat leger dieren dat ik ben tegengekomen? Hij zei: Die zijn bedoeld om genade in de ogen van mijn heer te vinden.

GENESIS 33:8

Daarmee bedoelde hij de dieren.

Deze verrassing leek beslist een wonder. Zelfs als Ezau niet boos was geweest, zou je niet verwachten dat hij Jakob zo genegen was en hem zo hartelijk begroette. Jakob ziet God hierin. Hij zegt:

Als ik zo naar je gezicht kijk en zie dat je blij met me bent, is het alsof ik God in deze situatie zie. Het is alsof ik God recht in het gezicht kijk.

Aanvaard toch mijn geschenk, dat u gebracht is, omdat God mij dit in Zijn genade geschonken heeft, en omdat ik alles heb. Hij drong zo aan dat hij het aanvaardde.

GENESIS 33:11

14

Ezau naar Seïr, Jakob naar Sukkot

Hij zei echter tegen hem: Mijn heer weet dat de kinderen zwak zijn, en dat ik zogend kleinvee en zogende runderen bij mij heb; als men die maar één dag opjaagt, zal al het kleinvee sterven. Laat mijn heer toch vóór zijn dienaar uit gaan; ik wil op mijn gemak verdergaan, naar de gang van het vee dat vóór mij is en naar de gang van de kinderen, totdat ik bij mijn heer in Seïr kom.

GENESIS 33:13-14

Het gebergte Seïr is het gebied waar de Edomieten, de nakomelingen van Ezau, later woonden. Naar alle waarschijnlijkheid werd het gebied in die tijd nog bewoond door de Horieten. Zij waren de stam die door de Edomieten verdreven moest worden om het gebied in bezit te nemen. Net zoals de Israëlieten de Kanaänieten overwonnen en hun land innamen, overwonnen de Edomieten de Horieten en namen zij hun land in.

In feite hebben we nog steeds geen verklaring gekregen, en zullen we ook geen verklaring krijgen, waarom Ezau met vierhonderd man kwam. Voor een welkomstcomité lijkt dat wel wat overdreven, vooral omdat die vierhonderd mannen zelf geen vrienden van Jakob waren die een oude vriend gedag wilden zeggen. Waarom had hij hen bij zich?

Sommigen denken dat Ezau deze vierhonderd mannen misschien als huurlingen had ingehuurd om samen met hem tegen de Horieten te strijden. Dat hij daadwerkelijk op weg was naar het gebergte Seïr is duidelijk, want dat zegt hij. Het is mogelijk dat hij onderweg was om daar een veldslag te leveren. Vierhonderd man lijkt niet helemaal genoeg, tenzij de Horitische dorpen tamelijk klein waren en één voor één veroverd moesten worden. Maar dat zou Ezau's gedrag wel kunnen verklaren. Toen de boodschappers bij hem kwamen, zeiden ze:

De boden kwamen terug bij Jakob en zeiden: Wij zijn bij uw broer, bij Ezau, aangekomen, en nu komt hij u tegemoet, met vierhonderd man bij zich.

GENESIS 32:6

Als de vierhonderd mannen al met hem onderweg waren, week Ezau van zijn route af om Jakob tegemoet te gaan en nam hij hen mee. Onderweg naar Seïr zou hij hen daar misschien niet zomaar laten staan. Hij zou gewoon zeggen:

Ga met me mee. Ik ga mijn broer ontmoeten en daarna reizen we samen verder.

Dat lijkt inderdaad te zijn wat Ezau hier van plan is, want hij is op weg naar Seïr. Jakob zegt:

Het vee en de kinderen kunnen niet zo snel reizen, dus gaat u alstublieft voor uw dienaar uit, mijn heer. Ik zal rustig verdergaan, in een tempo dat het vee voor me en de kinderen kunnen volhouden, totdat ik bij u in Seïr kom, mijn heer.

15

Jakob vestigt zich bij Sichem

Zo ging Ezau die dag zijns weegs, terug naar Seïr. Maar Jakob trok naar Sukkoth. En hij bouwde een huis voor zichzelf en maakte hutten voor zijn vee. Daarom gaf hij die plaats de naam Sukkoth.

GENESIS 33:16-17

Het lijkt erop dat Jakob tegen Ezau zei dat hij hem bij de berg Seïr zou inhalen, maar hij ging daar niet heen. Nadat Ezau vertrokken was, ging hij ergens anders heen. Hij ging naar Sukkot. Ik veronderstel dat je zou kunnen zeggen dat hij wel naar Seïr ging en dat dit niet is opgetekend, en dat hij later naar Sukkot kwam. Er kunnen in de werkelijke gebeurtenissen dingen zijn voorgevallen die niet zijn opgetekend. Maar het klinkt alsof hij helemaal niet naar de berg Seïr ging. In plaats daarvan ging hij naar Sukkot. Dat was, denk ik, zijn bedoeling. Misschien bedroog hij Ezau bij deze gelegenheid ook; ik weet het niet zeker. Maar we zien wel dat hij een huis bouwde, dus hij moet daar een stuk grond hebben gekocht. Dit zou het tweede stuk grond zijn dat de uitverkoren familie in het Heilige Land verwierf. Het eerste was de grot bij Machpela, die Abram had gekocht. Nu heeft Jakob ook een stuk grond verkregen, en hij bouwde een huis.

Misschien had hij eerder in een huis gewoond. Hij woonde inderdaad in het huis van Laban, maar waarschijnlijk woonde hij in tenten wanneer hij buiten op de schapen paste. Nu bouwde hij een huis in Sukkot. Hij bouwde ook hutten voor zijn vee. Misschien was dat een nieuwe ontwikkeling, want het was zo belangrijk dat hij de plaats zelfs vernoemde naar het feit dat daar hutten waren gebouwd. Hij noemde die plaats Hutten. Blijkbaar was het een belangrijke nieuwe ontwikkeling dat hij onderkomens maakte waarin zijn vee kon verblijven.

Toen kwam Jakob veilig aan bij de stad Sichem. We weten niet hoelang hij in Sukkot bleef. Hij bouwde er een huis en heeft er misschien jarenlang gewoond; we weten het niet. Maar uiteindelijk vertrok hij daar en kwam hij vanuit Paddan-Aram aan bij de stad Sichem, die in het land Kanaän ligt. Hij zette zijn tent op buiten de stad. Nu woont hij dus in een tent. Voor honderd geldstukken kocht hij het stuk land waarop hij zijn tent had opgezet van de zonen van Hamor, de vader van Sichem. Daarna bouwde hij daar een altaar en noemde het El Elohe Israël.

El Elohe Israël betekent God, de God van Israël, de God van Jakob. Met andere woorden, hij noemt zichzelf bij zijn nieuwe naam, Israël, en nu spreekt hij voor het eerst over God als zijn eigen God. Daarmee erkent hij dat God Zijn beloften is nagekomen. God heeft Zich gehouden aan Zijn kant van de afspraak die Jakob in Bethel met God maakte, min of meer eenzijdig, en daarom houdt Jakob zich nu aan zijn kant. Hij zegt: ‘Goed, nu is God mijn God.’ Al is het vreemd dat hij niet Jahweh Elohe Israël zegt, Jahweh, de God van Israël. Toch gebruikt hij de naam Jahweh vaak wanneer hij spreekt, dus hij bedoelt duidelijk Jahweh.

16

Dina wordt door Sichem onteerd

Hoofdstuk 34.

Dina, de dochter die Lea aan Jakob gebaard had, ging eropuit om de meisjes van het land te bezoeken. Sichem, de zoon van de Heviet Hemor, de vorst van dat gebied, zag haar, nam haar mee, sliep met haar en onteerde haar. Hij voelde zich sterk tot Dina aangetrokken, had het meisje lief en sprak vriendelijk tot haar. Daarna zei Sichem tegen zijn vader Hemor: Geef mij dit meisje tot vrouw.

GENESIS 34:1-4

Jakob hoorde dat hij Dina, zijn dochter, had onteerd. Zijn zonen waren op dat moment met het vee in het veld, dus Jakob zweeg totdat ze terugkwamen. Jakob hoorde hiervan, maar hij zei niets totdat zijn oudste zonen thuiskwamen. Dina was de dochter van Lea en daarom de volle zus van de zes zonen van Lea, onder wie de oudste zonen van het gezin. Er staat dat Jakob wachtte tot de zonen uit het veld terugkwamen voordat hij met hen overlegde over wat ze moesten doen. Jakob betrok zijn zonen al als raadgevers bij beslissingen over het bestuur van het gezin.

Dit was natuurlijk ook gebeurd toen de dienaar van Abraham was vertrokken om over Rebekka te onderhandelen. Laban, de oudere broer van Rebekka en de oudste zoon van zijn vader Bethuel, was bij de onderhandelingen betrokken geweest. Blijkbaar namen de zonen, wanneer de vader oud was en zij volwassen waren, vaak deel aan het familieberaad, ook al was de vader werkelijk degene die de leiding had.

Toen sprak Hemor met hen en zei: Mijn zoon Sichem heeft met heel zijn hart liefde opgevat voor uw dochter. Geef haar toch aan hem tot vrouw. Ga huwelijksbanden met ons aan; dan geeft u uw dochters aan ons en kunt u onze dochters voor uzelf nemen. En blijf bij ons wonen. Het land ligt voor u open; woon er, trek erin rond en verwerf er bezit.

GENESIS 34:8-10

En Sichem zei tegen haar vader en haar broers: Laat mij genade vinden in uw ogen, en ik zal geven wat u maar van mij wenst. Maak de bruidsschat en het huwelijks geschenk gerust groot voor mij. Ik zal geven wat u van mij wenst; alleen: geef me het meisje tot vrouw.

GENESIS 34:11-12

17

De onduidelijke verhouding met Sichem

Dit is natuurlijk een heel vreemd verhaal, omdat het echt moeilijk is om vast te stellen wat de verhouding was tussen Sichem, de zoon — naar wie de stad vernoemd was, tenzij hij juist naar de stad genoemd was — en Dina. Commentatoren duiden dit vaak aan als de verkrachting van Dina, alsof Sichem haar eenvoudigweg meenam, haar overmeesterde en haar verkrachtte. Dat kan gebeurd zijn. Er zijn enkele aanwijzingen dat zij niet vrij was om weg te gaan, want we zullen zien dat zij aan het einde van het verhaal nog steeds in zijn huis is wanneer de broers hun vuile daad gaan verrichten.

In het verhaal is zij nog steeds in zijn huis wanneer de broers hun vuile daad gaan verrichten. Ze treffen haar aan in het huis van Sichem en nemen haar mee naar huis. Het lijkt erop dat Dina eropuit was gegaan om de meisjes van het land te bezoeken, uiteindelijk in het huis van Sichem belandde en met hem sliep, en óf niet naar huis wilde gaan óf daar geen toestemming voor kreeg. Ze kan dus ontvoerd zijn, of misschien wilde ze blijven. Dat is echt moeilijk te zeggen.

Het moeilijkste hieraan is dat verkrachting, wanneer je dit als een typische verkrachting beschouwt, gewoonlijk een gewelddadig misdrijf is. Toch hield deze man van haar. Hij wilde met haar trouwen. Het klinkt alsof er misschien een zekere wederkerigheid in de verhouding was. Met andere woorden, het is niet duidelijk of hij haar verleide of verkrachtte. Als ze jong genoeg was, als ze een jonge tiener was, zou zelfs verleiding beschouwd kunnen worden als een vorm van verkrachting van een minderjarige. Maar het is niet duidelijk dat hij haar zomaar in een steegje vastgreep en haar met geweld verkrachtte. Hij leek in elk geval achteraf een man te zijn met enigszins eerbare bedoelingen. We zullen ontdekken dat zelfs in het verhaal over hem wordt gezegd dat hij eerbaarder was dan de andere mannen van zijn stad.

We weten niet hoe laag die maatstaf lag, want dit waren Kanaänieten. Kanaänieten waren niet echt mensen met een hoogstaand moreel karakter. Maar het feit dat de Bijbelschrijver zegt dat hij eerbaarder was dan de andere mannen van zijn stad, had weggelaten kunnen worden als de Bijbelschrijver niet had willen zeggen dat de man enig karakter bezat. Het is dus moeilijk om hem uitsluitend als een verkrachter te zien.

Misschien had hij haar verleid en stemde zij ermee in. Misschien verbleef ze zelfs uit vrije wil bij hem — of niet. Hier wordt niet genoeg verteld. We weten echt niet alles wat er gebeurd was en in welke mate Dina eraan had meegewerkt. Maar omdat ze op dat moment een heel jong meisje was, kon er natuurlijk niet van haar verwacht worden dat ze hierover zelf verantwoorde beslissingen nam.

18

Het bedrieglijke voorstel tot besnijdenis

Nadat de jongeman dit had gedaan, stuurde hij zijn vader, de koning van de stad, om hierover met Jakob te onderhandelen, zodat hij wettig met haar kon trouwen. Er staat:

Toen antwoordden de zonen van Jakob Sichem en zijn vader Hemor op een bedrieglijke wijze, en, omdat hij hun zuster Dina onteerd had, spraken zij en zeiden zij tegen hen: Wij kunnen dit niet doen, onze zuster geven aan een man die zijn voorhuid nog heeft, want dat zou een schande voor ons zijn. Slechts op één voorwaarde kunnen wij u ter wille zijn: indien u wordt zoals wij, doordat al wie mannelijk is, onder u besneden wordt. Dan zullen wij onze dochters aan u geven, en uw dochters zullen wij voor ons nemen; wij zullen dan bij u wonen en wij zullen één volk worden.

GENESIS 34:13-16

Ik heb commentatoren gelezen die zeggen dat zij niet denken dat dit een legitiem aanbod was. We weten dat de broers geen eerbare bedoelingen hadden toen ze dit aanbod deden. Ze handelden bedrieglijk. Maar sommige commentatoren zouden zeggen dat besneden worden niet genoeg zou zijn om het legitiem te maken dat de Kanaänieten één volk werden met het volk Israël. Daarom zou dit voorstel in dat opzicht bedrieglijk zijn geweest: ze konden onmogelijk onderling huwen en één volk met hen worden enkel omdat de mensen besneden waren. Deze mensen waren tenslotte aanbidders van Baäl of Molech of een andere god.

Aan de andere kant had God tegen Abraham gezegd, en zou Hij later tegen Mozes zeggen, dat vreemdelingen in hun midden die Joden wilden worden, die deel van Israël wilden worden, besneden konden worden en deel van hen konden worden. Het is dus mogelijk dat zelfs dit deel uitmaakte van wat er werd voorgesteld: dat zij zich tot hun godsdienst zouden bekeren, waarvan de besnijdenis een teken was. Hoe dan ook, de broers meenden dit niet oprecht. Maar het kan het soort legitiem aanbod zijn geweest dat ze hadden kunnen doen als ze oprechter hadden willen handelen. Dan hadden ze onderling kunnen huwen.

Deze zonen van Jakob moesten tenslotte met iemand trouwen, en er waren geen Joodse meisjes omdat zij de enige Joden waren. Deze elf jongens waren de enige Israëlieten. Ze hadden geen Israëlitische vrouwen, dus moesten ze met niet-Israëlitische vrouwen trouwen. Ze trouwden ongetwijfeld met Kanaänitische vrouwen. We weten dat Juda dat later deed, in hoofdstuk 38. Het voorstel dat hun families onderling konden huwen als deze mannen besneden werden, was dus niet werkelijk iets wat volgens Gods maatstaven noodzakelijkerwijs verboden zou zijn, aangenomen dat zij ook in Jahweh gingen geloven.

19

Sichems stad stemt in met besnijdenis

Maar er staat in vers 17:

Maar als u niet naar ons wilt luisteren, door u niet te laten besnijden, dan zullen wij onze dochter meenemen en weggaan.

GENESIS 34:17

Hun woorden waren goed in de ogen van Hemor en Sichem, Hemors zoon. En de jongeman aarzelde niet dit te doen, want hij verlangde naar de dochter van Jakob, en hij was de aanzienlijkste van heel zijn familie.

GENESIS 34:18-19

Hemor en zijn zoon Sichem gingen daarom naar de poort van hun stad en spraken tot hun stadgenoten: Deze mannen zijn ons vredelievend gezind; laat hen daarom in dit land wonen en daarin rondtrekken. Zie, het land is naar beide kanten ruim genoeg. Wij kunnen hun dochters voor ons tot vrouw nemen en wij kunnen aan hen onze dochters geven. Slechts op één voorwaarde zullen deze mannen ons ter wille zijn om bij ons te wonen en één volk te worden: dat al wie mannelijk is, bij ons besneden wordt, zoals zij besneden zijn.

GENESIS 34:20-22

Om deze mannen ertoe te bewegen ermee in te stemmen zich te laten besnijden — wat bepaald niet gemakkelijk zou zijn, als je erover nadenkt — moest er een sterke prikkel zijn. Het is Sichem die verliefd is op dit meisje, niet de mannen van de stad. Een man die verliefd is op een meisje zou kunnen zeggen: „Ik laat me besnijden als dat nodig is om haar te krijgen.” Maar dit zijn gewoon de inwoners van de stad, en ook hun wordt gevraagd zich te laten besnijden. Daar zouden behoorlijk sterke prikkels voor nodig zijn, want besneden worden is buitengewoon pijnlijk, zoals we in het verhaal zullen zien. Hij moest hun een reden geven waarom ook zij hier voordeel van konden hebben.

Dus zegt hij:

Hun vee, hun bezit en al hun dieren, zullen die niet van ons zijn?
Laten we hun slechts ter wille zijn; dan zullen ze bij ons blijven.

GENESIS 34:23

Blijkbaar was Jakobs vee zo talrijk en was zijn rijkdom zo groot, dat de koning tegen zijn onderdanen zei: „Deze rijkdom zal onder onze families worden verdeeld als wij met hen onderling trouwen. De rijkdom die daarmee binnenkomt, zal ook onze stad en ons volk rijker maken.”

Dus stemde het hele volk ermee in. Misschien kwam dat door de prikkel die hij zojuist had gegeven, of misschien doordat hij de koning was. Het kan zijn dat hij gewoon bevelen gaf. Maar er staat:

Allen die naar de poort van zijn stad waren gegaan, luisterden naar Hemor en naar zijn zoon Sichem; en allen die mannelijk waren, allen die naar de poort van hun stad waren gegaan, werden besneden.

GENESIS 34:24

Het was waarschijnlijk verstandiger geweest als ze het niet allemaal op dezelfde dag hadden laten doen. Ze hadden het gespreid kunnen doen. Maar omdat ze allemaal op dezelfde dag besneden werden, waren ze ook allemaal tegelijkertijd uitgeschakeld.

20

Simeon en Levi richten een bloedbad aan

Het gebeurde op de derde dag, toen zij pijn leden, dat twee zonen van Jakob, Simeon en Levi, broers van Dina, ieder hun zwaard namen, brutaalweg de stad overvielen en al wie mannelijk was, doodden.

GENESIS 34:25

Drie dagen later hebben ze nog steeds te veel pijn om zichzelf te verdedigen. Dat is een lang herstel.

Er staat dat twee zonen van Jakob, Simeon en Levi, de broers van Dina, ieder hun zwaard namen, onbevreesd de stad binnendrongen en alle mannen doodden. Het is onwaarschijnlijk dat alleen deze twee mannen in staat waren alle mannen te overmeesteren. Maar bedenk dat Jakobs huis veel dienaren had, en deze oudste zonen zullen ook het bevel over de dienaren hebben gehad. Ik weet zeker dat Simeon en Levi de leiders van de aanval waren, maar waarschijnlijk hadden ze hun dienaren bij zich.

Hoeveel pijn je ook hebt, je blijft niet gewoon zitten terwijl twee mannen je hele bevolking doden. Je staat op en vecht, ook al heb je pijn. Maar door de pijn waren ze beslist in aanzienlijke mate uitgeschakeld en daardoor minder goed in staat zichzelf te verdedigen. En zo werden de mannen van de hele stad gedood.

De zonen van Jakob kwamen op de gesneuvelden af en plunderden de stad, omdat zij hun zuster onteerd hadden. Hun kleinvee, hun runderen en hun ezels, en alles wat in de stad en wat op het veld was, namen zij mee.

GENESIS 34:27-28

Dus gebeurde precies het tegenovergestelde. Hamor zei tegen zijn mannen: „Jakobs runderen, schapen enzovoort zullen van ons worden”, maar het ging precies andersom.

En al hun vermogen roofden zij, en al hun kleine kinderen en hun vrouwen voerden zij als gevangenen weg. Zij plunderden hen, en al wat in de huizen was, namen zij mee.

GENESIS 34:29

21

Jakobs afkeuring en de latere gevolgen

Toen zei Jakob tegen Simeon en tegen Levi: Jullie hebben mij in het ongeluk gestort door mij in een kwade reuk te brengen bij de inwoners van dit land, bij de Kanaänieten en de Ferezieten, terwijl ik maar met weinig mensen ben. Als zij gezamenlijk tegen mij optrekken, zullen zij mij verslaan en zal ik weggevaagd worden, ik en mijn huis. Maar zij zeiden: Mocht hij dan onze zuster als een hoer behandelen?

GENESIS 34:30-31

Dit is een oorlogsmisdaad. Dit is een gruweldaad die ze hebben gepleegd, en toch doen ze er luchtig over. Ze zeggen: „Onze zus is onwaardig behandeld.” Misschien moest daar iets aan gedaan worden, maar iedere man in de stad doden is een beetje buitensporig.

Jakob maakte bezwaar, maar niet krachtig genoeg, en zelfs niet om de juiste redenen. Hij zei niet tegen zijn zonen: „Jullie hebben zojuist door verraad een afschuwelijke, onrechtvaardige daad gepleegd. Jullie zijn slechte mannen.” In plaats daarvan zei hij: „Jullie hebben me hiermee bepaald geen dienst bewezen, want nu zullen alle mensen in deze streek ons zien als een groep verraderlijke, meedogenloze bedoeïenen. Ze zullen gezamenlijk tegen ons optrekken en ons uitroeien, uit angst dat wij hun hetzelfde aandoen.” Met andere woorden: „Jullie hebben onze reputatie hier geruïneerd.” Dat is waar, maar er zijn betere gronden waarop hij bezwaar had kunnen maken tegen deze daad van hen. Jakob lijkt zich hier voornamelijk zorgen te maken over zijn eigen veiligheid, en de mannen verdedigen eenvoudigweg hun daden alsof er van hun kant helemaal geen sprake was geweest van een buitenproportionele reactie.

Ze ondervonden niet onmiddellijk de gevolgen van deze daad. Maar later, toen in Genesis 49 de patriarchale zegeningen moesten worden uitgesproken, herinnerde Jakob zich deze daad van hen en ontzegde hij hun hun erfdeel. Hun oudere broer Ruben zou als vanzelfsprekend het eerstgeboorterecht hebben geërfd, hoewel hij zijn eigen problemen had die later ontstonden, en daarom werd hij uitgesloten. Maar Simeon en Levi zouden als de volgende twee zonen aan de beurt zijn geweest. Ze werden allebei vanwege deze daad uitgesloten, waardoor Juda daarna aan de beurt was. Juda ontving daarom uiteindelijk het eerstgeboorterecht, maar dat komt pas later ter sprake.

Deze mannen begaan eenvoudigweg deze afschuwelijke daad. Ze rechtvaardigen die alsof ze niets verkeerd hebben gedaan, en daarna horen we er niets meer over tot later. We zullen daarop terugkomen.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Genesis 32:1-5
- Genesis 32:6
- Genesis 32:7-8
- Genesis 32:9-10
- Genesis 32:11-12
- Genesis 32:13-15
- Genesis 32:16-19
- Genesis 32:20
- Genesis 32:23
- Genesis 32:24-29
- Genesis 32:30
- Genesis 32:31-32
- Hosea 12:4-5
- Genesis 31:53
- 2 Korinthe 1:8
- 2 Korinthe 1:9
- 2 Korinthe 12:1-5
- 2 Korinthe 12:6-7
- 2 Korinthe 12:8-9
- 2 Korinthe 12:10
- 1 Korinthe 1:27-29
- Genesis 33:1-4
- Lukas 15:19
- Genesis 33:10
- Genesis 33:5
- Genesis 33:8
- Genesis 33:11
- Genesis 33:13-14
- Genesis 33:16-17
- Genesis 34:1-4
- Genesis 34:8-10
- Genesis 34:11-12
- Genesis 34:13-16
- Genesis 34:17

- Genesis 34:18-19
- Genesis 34:20-22
- Genesis 34:23
- Genesis 34:24
- Genesis 34:25
- Genesis 34:27-28
- Genesis 34:29
- Genesis 34:30-31

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.